

Tieslietu ministrija

DZIMTSARAKSTU DEPARTAMENTS

Brīvības bulvāris 36, Rīga, LV-1536; tālr.: 67830681, 67830690; e-pasts: dzimts.dep@tm.gov.lv

Rīgā

23.05.2024. Nr. 16.1-4/1581

Uz 30.04.2024. Nr. 1-5/118

Latvijas Republikas tiesībsargam

Par dzimšanas fakta reģistrāciju

Tieslietu ministrijas Dzimtsarakstu departamentā 2024. gada 30. aprīlī tika saņemta Latvijas Republikas tiesībsarga vēstule Nr. 1-5/118, kurā lūgts sniegt viedokli par Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likuma 25. panta ceturtās daļas piemērošanu praksē, norādot, kādu informāciju pašvaldībai jāiesniedz dzimtsarakstu nodaļai, izpildot pienākumu rakstveidā paziņot informāciju par bērna piedzimšanu, un kā jārikojas dzimtsarakstu nodaļai, ja pašvaldības rakstveida paziņojums par bērnu, kura dzimšana nav reģistrēta, nesatur dzimšanas reģistra ierakstā iekļaujamās ziņas.

Dzimšanas fakta reģistrēšanas kārtību nosaka Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likums un Ministru kabineta 2013. gada 3. septembra noteikumi Nr. 761 "Noteikumi par civilstāvokļa aktu reģistriem" (turpmāk tekstā – noteikumi Nr. 761).

Paziņoto dzimšanas faktu reģistrē, veicot attiecīgu ierakstu dzimšanas reģistrā. Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likuma 31. panta pirmā daļa vispārīgi nosaka dzimšanas reģistra ierakstā norādāmās ziņas. Vienlaikus gan Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likuma normas (piemēram, 31. panta pirmās daļas 1. punkts, 32. panta ceturtā daļa, 34. panta ceturtā daļa), gan noteikumu Nr. 761 normas (piemēram, 73. punkts) nosaka atšķirīgu dzimšanas reģistra ierakstā norādāmo ziņu apjomu.

Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likuma 25. pants nosaka personas, kurām ir pienākums paziņot dzimtsarakstu nodaļai par bērna piedzimšanu. Saskaņā ar minētā panta ceturto daļu šāds pienākums likumā noteiktajā gadījumā ir arī pašvaldībai. Pašvaldības paziņojumā par bērna piedzimšanu norādāmo ziņu apjoms atkarīgs no konkrētās lietas tiesiskajiem un faktiskajiem apstākļiem.

Gadījumā, ja bērns ir atrasts, un viņa vecāki nav zināmi (Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likuma 29. pants), pašvaldība sadarbībā ar ārstniecības iestādi nosaka bērna varbūtējo dzimšanas laiku un vietu, dod bērnam vārdu un uzvārdu, un paziņo par to dzimtsarakstu nodaļai. Attiecīgi šādos gadījumos pašvaldībai, Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likuma 25. panta ceturtās daļas kārtībā paziņojot dzimtsarakstu nodaļai par bērna dzimšanas faktu, jānorāda bērna varbūtējais dzimšanas laiks un vieta, bērna vārds un uzvārds. Bērna dzimšana tiek reģistrēta, dzimšanas reģistra ierakstā norādot: "Atradenis, vecāki nezināmi."

Savukārt gadījumā, ja pašvaldībai kļuvis zināms par bērnu, kura piedzimšana likumā noteiktajā kārtībā nav reģistrēta, bet bērnam nav pamata piešķirt atradeņa statusu (piemēram, ir pamats uzskatīt, ka bērns faktiski atrodas savu bioloģisko vecāku aprūpē), paziņojot dzimtsarakstu nodaļai par bērna dzimšanas faktu, papildus ziņām par bērna varbūtējo dzimšanas laiku un vietu,

bērna vārdu un uzvārdu norādāmas arī ziņas par bērna māti. Saskaņā ar Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likuma 34. panta pirmo daļu ziņas par bērna māti ieraksta, pamatojoties uz ārstniecības iestādes vai ārstniecības personas izsniegtu medicīnas apliecību, kas apliecina bērna dzimšanas faktu. Ja konkrētajā gadījumā paternitāti iespējams noteikt saskaņā ar paternitātes pieņemumu, reģistrējot dzimšanas faktu, dzimšanas reģistra ierakstā tiek iekļautas arī ziņas par bērna tēvu.

Vienlaikus Tieslietu ministrijas Dzimtsarakstu departaments informē, ka līdz šim praksē konstatēti atsevišķi gadījumi, kad objektīvi nav bijis iespējams iesniegt medicīnas apliecību, kas apliecina dzimšanas faktu, jo bērns nav dzimis ārstniecības iestādē vai ārstniecības personas klātbūtnē. Ņemot vērā, ka ikviena bērna interesēs ir zināt savus vecākus un nodrošināt vecāku statusa juridisku nostiprināšanu, ziņas par bērna māti dzimšanas reģistra ierakstā šādās situācijās tikušas ierakstītas pamatojoties uz ārstniecības iestādes veikta bioloģiskās radniecības noteikšanas testa rezultātu.

Ja dzimtsarakstu nodaļa, saņemot paziņojumu par bērna piedzimšanu no personas, kurai saskaņā ar Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likumu ir pienākums paziņot par bērna piedzimšanu, konstatē, ka personas iesniegtā informācija nesatur kādas ziņas, kas nepieciešamas dzimšanas fakta reģistrācijas nodrošināšanai, tā attiecīgo personu lūdz trūkstošās ziņas norādīt vai precizēt. Tieslietu ministrijas Dzimtsarakstu departaments vērš uzmanību, ka dzimtsarakstu nodaļas, kurām valsts saskaņā ar Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likuma 3. panta pirmo daļu deleģējusi civilstāvokļa aktu (tai skaitā dzimšanas faktu) reģistrāciju un reģistru uzturēšanu, ir iestādes, kuras reģistrē personu sniegtās ziņas civilstāvokļa aktu reģistrācijai. Dzimtsarakstu nodaļas pienākumos nav veikt informācijas ievākšanu no valsts iestādēm vai privātām personām, bet gan vienīgi veikt iesniegto lūgumu reģistrēt aktu un to pamatojošo dokumentu pārbaudi, noskaidrojot, vai iesniegtie dokumenti atbilst Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likumā un noteikumos Nr. 761 noteiktajām prasībām, kas ir par pamatu civilstāvokļa akta reģistrācijai.

Direktore

S. Saukuma-Laimere